

Trotskyjs tal vid Adolf Joffes grav

Kamrater, Adolf Abramovitj har framför allt blivit en del av det senaste årtiondets historia som diplomatisk representant för den första arbetarstaten i historien. Det har sagts här – och i pressen – att han var en framstående diplomat. Det är korrekt. Han var diplomat – dvs. han tjänstgjorde på den post som han utsetts till av revolutionen och arbetarregeringen. Men han var en stor diplomat därför att han alltigenom var revolutionär.

Genom sitt sociala ursprung var Adolf Abramovitj produkten av en borgerlig miljö – mer exakt av en välbärgad borgerlig familj. Men som vi vet har det funnits fall i historien när produkter av den sortens miljö har gjort en sådan skarp brytning med sin bakgrund – en brytning som går ända till benmargen – att det därefter inte finns någon fara för att de någonsin ska vinnas över till småborgerliga idéer. Adolf Abramovitj var och förblev revolutionär till slutet.

Talare har här idag – alldeles riktigt – hänvisat till den höga nivån på hans kulturella bildning. Som diplomat var han tvungen att röra sig i fiendekretsar, bland sluga, skarpögda och ondskefulla fiender. Han kände till denna värld, dess vanor och sedvänjor, och han anlade denna världs sätt med skarpsinne och skicklighet; men för honom var det som att sätta på sig en uniform som fordrades av den post som plikten fört honom till. Adolf Abramovitj bar aldrig någon uniform på sin själ. Det har sagts här – alldeles korrekt – att han var en främling inför rutiner eller stereotypa attityder i varje som helst fråga. Han närmade sig varje problem som revolutionär. Han innehade ansvarsposter men han var aldrig byråkrat. Byråkratism var honom främmande. Han betraktade varje problem ur den arbetarklass synvinkel som hade rest sig från underjordens djup till statsmaktens höjder. Han närmade sig varje problem från det internationella proletariats och den internationella revolutionens synvinkel. Och detta var källan till hans styrka, en styrka som han ständigt anlade för att bekämpa sin egen fysiska svaghet. Hans intellektuella styrka och förmågan att använda dess kraft bevarade han till sista stunden, när kulan lämnade efter sig den mörka fläck vi kan se här idag på hans högra tinning.

Kamrater, man kan säga att han drog sig tillbaka från livet genom eget val. Och revolutionen tillåter ingen av oss att dra oss tillbaka på eget initiativ. Men låt ingen tro att Adolf Abramovitj kan dömas. För han drog sig tillbaka vid en punkt när han, enligt sin egen bedömning, inte hade något kvar att ge revolutionen utom sin död. Då lämnade han det, fast och modigt, som han hade levt livet.

Svåra tider skrämde honom aldrig. Han förblev på samma räta köl i oktober 1917 när han var medlem och senare ordförande i revolutionära militärkommittén i Petrograd, samma sak på stridsplatsen utanför staden när granaterna från Judenitjs kanoner exploderade runt omkring, och samma sak vid diplomatbordet i Brest-Litovsk, och senare i så många huvudstäder i Europa och Asien. Svårigheter oroade honom inte. Det som drev honom att överge livet var medvetenheten om att det var omöjligt för honom att bekämpa dessa svårigheter.

Kamrater, låt mig säga detta – och det är en bedömning som jag tror helt överensstämmer med Adolf Abramovitjs sista tankar och sista testamente – en sådan handling, att dra sig tillbaka från livet genom eget beslut, har en smittsam kraft. Låt ingen tro sig följa denna gamla kämpes exempel i hans död. Nej. Följ honom i hans liv.

De av oss som var hans nära vänner, som inte bara kämpade sida vid sida utan levde sida vid sida med honom under årtionden, tvingas nu slita oss från den livliga bilden av denna exceptionella person och vän som förblir i våra hjärtan. Det fanns en vänlig och jämn glöd kring Adolf Abramovitj som gav alla runt honom värme. Han var en samlingspunkt kring vilken andra samlades – i emigrantkretsarna, i straffkolonierna och i fängelset. Han kom, som

jag redan sagt, från en välbärgad familj, men de medel som stod till hans förfogande i yngre år var inte bara hans egendom. De blev revolutionens resurser. Han hjälpte kamrater med generös hand, utan att vänta på att bli tillfrågad – som en broder, som en sann vän.

Här i denna kista för vi med oss kvarlevorna av denna exceptionella person, vid vars sida det var så lätt och behagligt för oss att leva och kämpa. Låt oss ta farväl av honom i samma anda som han levde och kämpade: han intog sin plats under Marx och Lenins fana; under den fanan dog han. Och vi lovar dig, Adolf Abramovitj, att vi kommer att bära din fana till slutet.

19 november 1927

Övers. Per-Olof Mattsson

ur *Portraits. Political and Personal*. New York 1977: Pathfinder Press